Scenario's 16 uur voorschoolse educatie voor doelgroeppeuters

Gemeente Rheden
Definitieve rapportage

Karin Vander Heyden

Joke Kruiter

Sardes, oktober 2019

Sardes

Scenario’s 16 uur voorschoolse educatie voor doelgroeppeuters

Gemeente Rheden

Inhoudsopgave

1. Inleiding 7

2. Kwaliteitsniveaus en uurprijzen 14

3. Doorrekening van toekomstgerichte scenario's 18

3.1 Vijf scenario's 18

3.2 Algemene uitgangspunten bij de scenario's 19

3.3 Doorrekening scenario's 20

3.4 Overzicht kosten gemeente verschillende scenario's 26

4. Subsidieregeling 16 uur VE 29

5. Financiële gevolgen voor ouders 33

6. Plan van implementatie 34

1. Inleiding

Aanleiding

Het gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid ((G)OAB) heeft tot doel om het risico op onderwijsachterstanden, waaronder taalachterstanden in het Nederlands, van kinderen vroegtijdig te signaleren en te bestrijden. Zodoende krijgen kinderen uit gezinnen met minder sociale, culturele en economische mogelijkheden betere kansen op een gelijke start in het basisonderwijs. Op 26 april 2018 verscheen een Kamerbrief met daarin de nieuwe verdeling van de middelen voor (G)OAB voor schoolbesturen en gemeenten. De (G)OAB-doelgroep wordt vastgesteld op basis van nieuwe indicatoren, zoals herkomstland van de ouders, schuldsanering en verblijfsduur in Nederland. Op basis van deze nieuwe indicatoren ontvangen gemeenten en schoolbesturen een budget voor (G)OAB. Sommige gemeenten krijgen een flink hoger budget, andere gemeenten een lager budget. Voor de gemeente Rheden gaat het budget flink omhoog: van € 280.000 in 2018 naar € 902.700 in 2020.
Van overheidswege ligt er tegelijkertijd de opdracht om voorschoolse educatie (VE) vanaf 1 augustus 2020 16 uur per week aan te bieden. Vanaf 1 januari 2022 komt daar de verplichte inzet van de hbo'er bij[1].

In deze notitie beschrijven we verschillende mogelijke toekomstgerichte scenario's om 16 uur VE per week in Rheden te realiseren, inclusief bijpassende subsidiewijze en implementatieplan.

We beschrijven in dit eerste hoofdstuk de landelijke kaders en de manier waarop voorschoolse educatie momenteel in Rheden is ingericht. Deze informatie gebruiken we om in de volgende hoofdstukken realistische scenario's op te stellen.

Peuterstelsels in Nederland

In de volgende tabel staat een overzicht van hoe het peuteraanbod meestal is georganiseerd en gefinancierd in Nederlandse gemeenten. Let wel, er bestaan grote verschillen in peuterstelsels tussen gemeenten. Iedere gemeente heeft op basis van de lokale omstandigheden "eigen" keuzes gemaakt, bijvoorbeeld wat betreft het aantal uren VE, de startleeftijd en de bekostigingswijze.

[1] Waarschijnlijk gaat het om de inzet van 10 uur per doelgroeppeuter per jaar per aanbieder van VE

Tabel 1.1 Overzicht van type ouders en peuters, peuteraanbod, financiële regeling voor ouders en financiële dekking

Type	Standaard peuteraanbod*	Financiële regeling ouders	Financiële dekking
a. Reguliere peuters van ouders met KOT (tweewerkende ouders)	Twee dagdelen / vijf uren per week (200 uur per jaar)	KOT (inkomensafhankelijk)	KOT + (Gemeentefonds)*
b. Doelgroeppeuters van ouders met KOT (tweewerkende ouders)	Vier dagdelen / 10 uren per week (400 uur per jaar)	KOT voor eerste twee dagdelen / vijf uren per week (200 uur per jaar) (inkomensafhankelijk) (derde en vierde dagdeel 'gratis')	KOT + GOAB
c. Reguliere peuters van ouders zonder KOT (niet-werkende / éénwerkende ouders)	Twee dagdelen / vijf uren per week (200 uur per jaar)	Inkomensafhankelijke ouderbijdrage	(Gemeentefonds) + (Asscher-middelen)*
d. Doelgroeppeuters van ouders zonder KOT (niet-werkende / éénwerkende ouders)	Vier dagdelen / 10 uren per week (400 uur per jaar)	Inkomensafhankelijke ouderbijdrage voor eerste twee dagdelen / vijf uren per week (200 uur per jaar) (derde en vierde dagdeel 'gratis')	GOAB + (Asscher-middelen)*

* Niet alle gemeenten zetten eigen middelen en Asscher-middelen in, vandaar dat dit tussen haakjes staat.

De gemeente heeft (in meer of mindere mate) te maken met vier typen peuters en hun ouders. De vier typen peuters zijn te onderscheiden naar 1) arbeidspositie van ouders (al dan niet ouders die allebei werken en dus recht hebben op KOT) en 2) doelgroepstatus (reguliere peuters versus doelgroeppeuters; voor de laatste groep stelt de gemeente een definitie en criteria op). Voor drie typen peuters (type b, c en d in de tabel) draagt de gemeente een verantwoordelijkheid, opgelegd van overheidswege. De gemeente ontvangt hiervoor rijksmiddelen. Voor reguliere peuters van ouders die recht hebben op KOT (type a) draagt de gemeente in principe geen verantwoordelijkheid.

Wettelijk kader 16 uur

In de Kamerbrief van 29 november 2018 zijn de volgende wettelijke kaders neergezet voor de inrichting van 16 uur VE voor doelgroeppeuters[2]:

- Gemeenten moeten in totaal 960 uur VE aanbieden aan doelgroeppeuters tussen de 2,5 en 4 jaar. Dat betekent dat VE mag starten op een leeftijd voor 2,5 jaar, maar dat deze uren niet meetellen voor de urennorm.
- Het totaal aantal uren VE dat in anderhalf jaar moet worden aangeboden (960 uren), is gebaseerd op de volgende rekensom: 1,5 jaar x 40 weken x 16 uur per week.
- Per dag mag maximaal zes uur VE meetellen voor deze norm. Dat betekent dat er minimaal drie dagdelen VE geboden moet worden. Dit geldt ook VE in de dagopvang.
- Het aantal uren mag verschillen per leeftijdscategorie. Bijvoorbeeld minder dan 16 uur per week voor 2,5- tot 3-jarigen en meer dan 16 uur per week voor 3- tot 4-jarigen.
- Gekozen mag worden voor een model van meer dan 40 weken per jaar.

[2] Kamerbrief *Uitwerking Regeerakkoordmaatregel versterking voorschoolse educatie,* 29 november 2018. https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2018Z22539&did=2018D57349

- Vanaf 1 augustus 2020 moeten gemeenten voldoen aan de nieuwe urennorm in het aanbod aan nieuw startende kinderen in de VE. Voor de kinderen die al vóór 1 augustus 2020 2,5 jaar waren en deelnamen aan VE, blijft de oude norm gelden.

Situatie in Rheden

In de gemeente Rheden zijn volgens het Landelijk Register Kinderopvang (LRK) vier aanbieders van VE, die samen twaalf VE-locaties in de lucht houden:

1) Puck en Co: 8 locaties met VE (Spankeren, Dieren, Rheden, Velp)
2) BOEIenD kinderopvang: 1 locatie met VE (Velp)
3) Kinder Service Hotels: 2 locaties met VE (Dieren)
4) Peutergroep de Wensvogel: 1 locatie met VE (Dieren)

Daarnaast zijn er twaalf kinderdagopvanglocaties in de gemeente waar geen VE wordt aangeboden.

Subsidieregeling

De gemeente Rheden heeft een subsidieregeling waarmee ze een VE-aanbod mogelijk maakt. Er wordt subsidie verleend aan de kinderopvangorganisaties die voldoen aan de voorwaarden en (kwaliteits)eisen. De peuters bij wie door JGZ een (risico op) (taal)achterstand geconstateerd wordt, krijgen een aanbod van 10,5 uur VE per week, verspreid over drie dagdelen en 40 weken per jaar. Het derde dagdeel VE is gratis voor de ouder. VE start in Rheden op een leeftijd van 2 jaar. Reguliere peuters (zonder VE-indicatie) kunnen vanaf deze leeftijd een gesubsidieerd peuteraanbod van maximaal 7 uur per week krijgen (d.w.z. twee dagdelen van 3,5 uur). Bij afname van meer dan 7 uur per week, betalen ouders de extra uren zelf.

Er is sprake van een “geld volgt kind”-regeling. Er wordt afgerekend op het werkelijk aantal bezette peuterplekken. Subsidie is beschikbaar voor de volgende groepen peuters:

- peuters die een reguliere peuterplek bezetten, en waarvan de ouders aantoonbaar geen recht hebben op kinderopvangtoeslag;
    - de maximale subsidie per jaar is: 7 uren per week, maximaal € 8,02[3] per uur; 40 weken, minus de geldende ouderbijdrage
- doelgroeppeuters die een peuterplek VVE bezetten en waarvan de ouders aantoonbaar geen recht hebben op kinderopvangtoeslag;
    - de maximale subsidie per jaar is: 10,5 uren per week; maximaal € 9,50 per uur; 40 weken, minus de geldende ouderbijdrage
- doelgroeppeuters die een peuterplek VVE bezetten en waarvan de ouders wel recht hebben op kinderopvangtoeslag.
    - ouders ontvangen het derde dagdeel gratis

Ouderbijdrage

- Voor peuteropvang betaalt een ouder:
    - met recht op kinderopvangtoeslag: de kostprijs aan de aanbieder en vraagt kinderopvangtoeslag terug bij de belastingdienst tot het fiscaal maximum van € 8,02.
    - zonder recht op kinderopvangtoeslag: voor de eerste 2 dagdelen van 3,5 uur de inkomensafhankelijke ouderbijdrage tot € 8,02 plus het verschil tussen het fiscaal

[3] Vanaf 1 januari 2020 verandert het maximumuurtarief voor de toeslagregeling door indexatie naar € 8,17.

maximum en de kostprijs van de organisatie. De hoogte van de ouderbijdrage is gebaseerd op de adviestabel ouderbijdrage peuteropvang 2019 van VNG en bevat zeven inkomenscategorieën. De eventuele extra uren (boven 7) betaalt de ouder volledig zelf – zonder subsidie van de gemeente.

- Voor VVE betaalt een ouder:
    - met recht op kinderopvangtoeslag: voor de eerste 2 dagdelen van 3,5 uur het fiscaal maximum aan de aanbieder (€ 8,02) en vraagt kinderopvangtoeslag terug bij de belastingdienst. De gemeente betaalt het verschil tussen de uurprijs VE (€ 9,50) en het fiscaal maximum (€ 8,02). Voor het derde dagdeel betaalt deze ouder niets.
    - zonder recht op kinderopvangtoeslag: voor de eerste 2 dagdelen van 3,5 uur een inkomensafhankelijke bijdrage (gebaseerd op de adviestabel van VNG). De gemeente betaalt het verschil tussen de uurprijs VE (€ 9,50) en de ouderbijdrage. Voor de resterende uren (3,5 uur) betaalt deze ouder niets.

Het subsidieplafond voor het plaatsen van kinderen in de peuteropvang bedraagt € 150.000 voor 2019. Voor VVE geldt geen subsidieplafond.

Aantal peuters, naar categorie

Totaal aantal peuters in de gemeente, op 1 januari 2019:

- 2,5-4 jarigen: 559
- 2-4 jarigen: 709, waarvan 69 doelgroeppeuters volgens aanbieders en 92 volgens gemeente

Aantal peuters op locaties van gesubsidieerde aanbieders naar categorie:

Tabel 1.2 Aantallen peuters per categorie en per aanbieder. Cijfers op basis van bezetting juli 2019.

Type peuter	Puck & Co	Wensvogel	KSH	BOElenD	Totaal
Regulier, KOT	118	5	47	20	**190**
Regulier, geen KOT Asscher /peutersubsidie	39	2	2	8	**51**
Doelgroep, KOT	13	2	1	0	**16**
Doelgroep, geen KOT	55	6	1	2	**64**
Totaal aantal 2-4 jarigen op gesubsidieerde locaties					**321**

*NB: Eén van de aanbieders levert heel andere cijfers dan de gemeente beschikbaar heeft uit subsidieaanvragen. Mogelijk heeft het verschil te maken met de gebruikte peildatum. We kiezen ervoor om uit te gaan van het gemiddelde van deze twee cijfers.

Financieel kader gemeente

Hieronder staat een financieel overzicht van de inkomsten die de gemeente Rheden heeft bij de organisatie van het gesubsidieerde peuteraanbod. Binnen dit budget moet het nieuwe peuteraanbod gerealiseerd worden.

Tabel 1.3 Gemeentelijke financiële middelen voor gesubsidieerd peuteraanbod VE in 2019

	2019	2020 en verder
Specifieke uitkering GOAB (geoormerkt) voor VE*	€ 797.000*	€ 902.700
Subsidieplafond voor peutersubsidies	€ 150.000	€ 150.000
Bijdrage gemeentemiddelen aan OAB	€ 43.402	€ 66.402
Totaal	**€ 990.402**	**€ 1.119.102**

*Dit is het herziene bedrag voor OAB, zoals bekend geworden op 25 juli 2019 (zie: www.goab.eu).

Uit de specifieke uitkering GOAB wordt momenteel in de gemeente Rheden alleen VVE/peuteraanbod bekostigd, aan andere zaken worden (nog) geen uitgaven gedaan. Deze wens is er wel.

Input voor de scenario's uit de gesprekken

In deze notitie rekenen we voor de gemeente Rheden een aantal toekomstgerichte scenario's 16 uur voorschoolse educatie (VE) voor doelgroeppeuters door. De scenario's variëren in:

1) *kwaliteit*: er kunnen diverse kwaliteitsniveaus worden toegepast, met variatie in kostprijs
2) *aantal uren / dagdelen per week:* hoeveel (extra) uren / dagdelen krijgen de reguliere en doelgroeppeuters?
3) *gebruik / bereik*: wie mogen profiteren van het extra aanbod, peuters van 2,5 tot 4 jaar of van 2 tot 4 jaar?
4) *bijdrage van ouders van doelgroeppeuters*: welke bijdrage(n) word(t)en aan de ouders gevraagd, krijgen doelgroeppeuters 'gratis' uren / dagdelen?

In theorie zijn er veel mogelijke combinaties om de 16 uur VE per week invulling te geven. Het is onmogelijk om alle mogelijke scenario's door te rekenen. Daarom beperken we ons tot een aantal hoofdscenario's die interessant kunnen zijn voor de gemeente Rheden.

In de maanden mei, juni, juli en oktober 2019 zijn gesprekken gevoerd met de beleidsambtenaar en vve-coördinator van de gemeente Rheden en met de aanbieders van (gesubsidieerde) peuteropvang. In deze gesprekken zijn bovenstaande aspecten aan bod gekomen en heeft eenieder zijn mogelijkheden, wensen en bedenkingen kunnen benoemen.
De meest belangrijke punten die in deze gesprekken naar voren zijn gekomen zijn:

- De grootste aanbieder heeft een voorkeur voor vier dagdelen van vier uur voor doelgroeppeuters en twee dagdelen voor reguliere peuters. De kleinere aanbieders hadden in eerste instantie een voorkeur voor het behouden van het systeem zoals het nu is – drie dagdelen voor de doelgroep en twee dagdelen voor reguliere peuters. De dagdelen zouden dan van 3,5 naar 5,5 uur gaan. Bij nader inzien kunnen de meeste kleinere aanbieders zich ook vinden in vier dagdelen van vier uur voor 40 weken per jaar. Voor een van de aanbieders is dit lastiger, omdat de ruimte een dagdeel extra gehuurd zal moeten worden.
- Voor reguliere peuters hoopt men – zowel om pedagogische/inhoudelijke als om organisatorische redenen- een door de gemeente gesubsidieerd aanbod van twee dagdelen per week te kunnen blijven bieden.
- De meeste aanbieders hebben voorkeur voor een VE-aanbod van 40 weken per jaar (en niet meer), omdat zij in veel gevallen gekoppeld zijn aan de basisscholen. Men benoemt wel dat de zomervakantie bij kinderen kan leiden tot een 'dip'. Wat betreft VVE in de hele

kinderdagopvang zal worden nagegaan voor hoeveel kinderen daar behoefte aan is. Eventueel kan voor deze kinderen een uitzondering gemaakt worden door een aanbod van meer dan 40 weken per jaar te bieden.

- Het gratis dagdeel voor ouders van doelgroeppeuters wil men graag behouden om no show bij de doelgroep te voorkomen. De aanbieders geven aan dat ouders vaker financiële dan principiële redenen hebben om hun peuter al dan niet drie dagdelen aan VE te laten deelnemen.
- Een van de aanbieders noemt de mogelijkheid van wederkerigheid: in ruil voor de twee gratis dagdelen VVE zou de ouder een bijdrage kunnen/moeten leveren aan de samenleving, zoals vrijwilligerswerk in het buurthuis. Anderen vinden dit een interessant idee, maar wel moeilijk uitvoerbaar.
- Er is een voorkeur vanuit de aanbieders voor het behouden van de startleeftijd op 2 jaar.
- De grootste aanbieder zegt niet uit te komen met de huidige uurprijs van € 9,50. De andere aanbieders hebben hier geen uitgesproken mening over. De gemeente wil graag expliciet maken wat er wel en niet onder dit plusbedrag valt. Dat wil zeggen: voor welke zaken zijn nog subsidies aan te vragen en welke zaken zijn in de uurprijs 'inbegrepen'. Een punt dat genoemd wordt zijn de taakuren voor de pedagogisch medewerkers. Door de gemeente wordt 10% van de vve-tijd genoemd (dus tussen de 1 en 2 uur per week per groep), de grootste aanbieder noemt 125 tot 150 uur per jaar (tussen de 3 en 4 uur per week per groep).
- Als startdatum wil de grootste aanbieder graag 1 januari 2020 aanhouden, de kleinere aanbieders overwegen 1 augustus 2020.
- De gemeente vindt het prettig om de doorrekeningen zowel met als zonder de extra hbo-inzet (verplicht vanaf 1 januari 2022) te doen.
- De gemeente heeft voorkeur voor het gelijk behandelen van de verschillende aanbieders. Dat wil zeggen: dezelfde regels, hetzelfde aantal uren, dezelfde kostprijs. Een van de kleinere aanbieders noemt het van groot belang dat er een bepaalde vrijheid blijft om een eigen invulling te geven, bijvoorbeeld om de lengte van de dagdelen aan te laten sluiten bij de schooltijden.
- Er zijn opvangorganisaties die nu nog geen VE aanbieden, maar dit wel overwegen. Er wordt benoemd dat het zonder startsubsidie van de gemeente lastig is om VE te beginnen.
- Ook wordt door een aanbieder van kinderdagopvang genoemd dat VE in de dagopvang een interessante optie zou kunnen zijn, alleen al omdat het bij dagopvang gaat om veel meer weken per jaar (50 of 52 weken per jaar ten opzichte van 40 weken).
- De gemeente wil graag dat er OAB-budget over blijft voor andere zaken, zoals Voorleesexpress, LOGO3000, de Bibliotheek op School of het detacheren van een IB'er naar de voorschoolse aanbieders.

Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken worden de verschillende aspecten en scenario's verder uitgewerkt. In hoofdstuk 2 worden verschillende kwaliteitsniveaus uitgewerkt, inclusief de bijbehorende uurprijzen. In hoofdstuk 3 rekenen we vijf mogelijke scenario's voor de invulling van 16 uur VE in Rheden financieel door. In hoofdstuk 4 beschrijven we de kenmerken en kosten van een

alternatieve subsidieregeling die de gemeente zou kunnen overwegen. In hoofdstuk 5 rekenen we de financiële gevolgen van de verruiming van het urenaanbod en de nieuwe subsidieregeling voor verschillende groepen ouders door. Zijn zij straks duurder of goedkoper uit? Hoofdstuk 6 beschrijft de verschillende stappen die ondernomen moeten worden door gemeente en aanbieders om 16 uur VE voor doelgroeppeuters daadwerkelijk te implementeren. Bijlage 1 bevat een inhoudelijke onderbouwing van de kwaliteitsniveaus van VE.

2. Kwaliteitsniveaus en uurprijzen

Een belangrijk startpunt van de 16-uurs scenario's is de keuze voor een bepaald kwaliteitsniveau van het VE-aanbod dat gemeente en aanbieders samen willen realiseren. Kwaliteit van voorschoolse educatie valt uiteen in verschillende aspecten, zoals een uitdagende speelleeromgeving, een goede afstemming met het basisonderwijs en de inzet van hbo-geschoolde beroepskrachten. Hoe hoger de gewenste kwaliteit, hoe hoger de kostprijs van VE voor gemeente en/of aanbieders. Een opsomming van mogelijke kwaliteitsaspecten is te vinden in tabel 2.1.

Per aspect is in de tabel ook uitgewerkt welke 'plus' deze hogere kwaliteit geeft op de uurprijs. We maken daarbij onderscheid naar drie kwaliteitsniveaus:

1. ***Basis*kwaliteit VE**: dit betreft het meest basale kwaliteitsniveau waarmee aan de kwaliteit van het Besluit VE[4] kan worden tegemoetgekomen.
2. ***Extra* kwaliteit VE:** iets hogere kwaliteit dan het Besluit VE, die bijvoorbeeld tot uitdrukking komt in meer tijd voor duurzame professionalisering van beroepskrachten (niet-groepsgebonden uren). Dit kan wenselijk zijn bij groepen met een hogere concentratie doelgroeppeuters.
3. ***Hoge* kwaliteit VE:** de hoogste kwaliteit die we in deze notitie onderscheiden, die bijv. tot uitdrukking komt in de inzet van meer uren van een hbo'er of meer middelen voor het bieden van extra ondersteuning aan 'zorgpeuters'. Dit kwaliteitsniveau kan bijvoorbeeld wenselijk zijn bij 'zware' groepen.

Tabel 2.1 Kosten van kwaliteit VE per jaar (richtbedragen)*

Kwaliteitsaspecten	Kosten *basis*kwaliteit VE per uur	Kosten *extra* kwaliteit VE per uur	Kosten *hoge* kwaliteit VE per uur
1) Inrichting van de organisatie / management Ontwerpen, uitvoeren, monitoren en evalueren van pedagogisch beleidsplan, werken als lerende organisatie, overleg voeren met werkgroep VVE, contacten met gemeente, afleggen van subsidieverantwoording, doorvoeren van vernieuwingen, stimuleren van pedagogisch leiderschap, uitvoeren van interne kwaliteitszorg, opbrengstgericht werken, realiseren van resultaatafspraken VVE, volgen van ontwikkeling van kinderen, inregelen inspectietoezicht VVE e.d.	€ 2.000 per groep / € 0,21 per uur	€ 2.000 per groep / € 0,21 per uur	€ 2.000 per groep / € 0,21 per uur
2) Permanente educatie o.g.v. opleidingsplan Training, scholing, coaching, VIB en reflectie bij uitvoering VVE-programma, educatieve kwaliteit, executieve functies, rekening houden met	€ 2.000 per groep / € 0,21 per uur	€ 2.500 per groep / € 0,26 per uur	€ 3.000 per groep / € 0,31 per uur

[4] Zie voor het besluit http://wetten.overheid.nl/BWBR0039549/2018-08-01.

verschillen in aanleg, interesse en behoeften, feedback, groepsmanagement, pedagogisch klimaat, opbrengstgericht werken e.d.			
3) Beredeneerd ontwikkelingsgericht aanbod in (ontluikende) taal-, reken-, sociaal-emotionele en psychomotorische ontwikkeling Versterken van brede ontwikkeling, integrale benadering van ontwikkelingsdomeinen, diversiteit, inclusie en burgerschapsvorming e.d.	€ 500 per groep / € 0,05 per uur	€ 1.000 per groep / € 0,10 per uur	€ 1.500 per groep / € 0,16 per uur
4) Materialen, middelen en activiteiten Aanschaf van uitdagend en interactief speelleermateriaal, iPads met educatieve apps, (prenten)boeken, themaboeken, uitstapjes, excursies, theaterbezoek e.d.	€ 500 per groep / € 0,05 per uur	€ 1.000 per groep / € 0,10 per uur	€ 1.500 per groep / € 0,16 per uur
5) Extra taken en uren voor beroepskrachten Voorbereiden, uitvoeren en werken met doelgericht VVE-programma, professionalisering, realiseren taalniveau 3F voor mondelinge en leesvaardigheden, contacten met Sociaal Team cluster Jeugd, overdracht naar basisschool, afstemming vroegschoolse educatie e.d.	€ 4.800 per groep / € 0,50 per uur 2 uur extra per beroepskracht per week (4 uur per groep), bij 16 uitvoeringsuren per week (18-urig contract)**.	€ 7.200 per groep / € 0,75 per uur 3 uur extra per beroepskracht per week (6 uur per groep), bij 16 uitvoeringsuren per week (19-urig contract).	€ 9.600 per groep / € 1,00 per uur 4 uur extra per beroepskracht per week (8 uur per groep), bij 16 uitvoeringsuren per week (20-urig contract).
6) Activiteiten en maatregelen voor partnerschap met ouders Opbouwen en onderhouden van relatie, versterken van ontwikkelingsondersteunend gedrag in de thuissituatie, organiseren van informatieve ouderbijeenkomsten, geven van opvoedtips, uitvoeren van huisbezoeken e.d.	€ 1.500 per groep /€ 0,16 per uur	€ 2.000 per groep /€ 0,21 per uur	€ 2.500 per groep /€ 0,26 per uur
7) Samenwerking en afstemming met vroegschoolse educatie / basisonderwijs Realiseren van doorgaande lijn in VVE, gezamenlijke scholing, werken met overdrachtsformulieren, realiseren van warme overdracht voor doelgroep e.d.	€ 500 per groep / € 0,05 per uur	€ 1.000 per groep / € 0,10 per uur	€ 1.500 per groep / € 0,16 per uur
8) Inzet van hbo'er als coach of als (senior) beroepskracht op/naast de groep Versterken van pedagogisch-didactisch handelen in de praktijk, instructie en coaching van beroepskrachten e.d.	€ 1.600 per groep / € 0,17 per uur 1 uur per week per groep (10 uur per doelgroeppeuter per jaar, max. 40 uur per jaar)	€ 3.600 per groep /€ 0,33 per uur 2 uur per week per groep (10 uur per doelgroeppeuter per jaar, max. 80 uur per jaar).	€ 4.800 per groep /€ 0,50 per uur 3 uur per week per groep (10 uur per doelgroeppeuter per jaar, max. 120 uur per jaar)***
9) Inzet van extra ondersteuning voor zorgpeuters	n.v.t.	€ 750 per groep /€ 0,08 per uur	€ 1.500 per groep /€ 0,16 per uur

Signaleren, formuleren, uitvoeren, organiseren en coördineren van passende extra ondersteuning, opstellen van handelingsplannen, overleg met deskundigen van sociale wijkteams e.d.			
10) Werving en toeleiding van doelgroeppeuters Extra inspanningen om doelgroeppeuters en ouders binnen te halen en te behouden, bijdragen aan hoog doelgroepbereik, voeren van motivatiegesprekken, verkrijgen van salarisgegevens ouders, innen van inkomensafhankelijke ouderbijdragen, helpdesk inrichten voor aanvragen KOT, inzet van ambassadeurs, 'magneetouders' uit eigen cultureel-etnische kring e.d.	n.v.t.	€ 1.000 per groep / € 0,10 per uur	€ 1.000 per groep / € 0,16 per uur
Totaalbedrag per groep	**€ 13.400 per groep**	**€ 21.650 per groep**	**€ 29.400 per groep**
Plusbedrag op de uurprijs	**€ 1,40 per uur**	**€ 2,26 per uur**	**€ 3,06 per uur**
Totale uurprijs (€ 8,17 + plusbedrag)	**€ 9,57 per uur**	**€ 10,43 per uur**	**€ 11,23 per uur**

* We gaan hierbij uit van een bezetting van 15 peuters op een VE-groep die 16 uur per week gedurende 40 weken per jaar (640 uur per jaar) komen. Kosten worden dan verdeeld over 9.600 'betaalde' uren.

** De inzet van één uur van een pedagogisch medewerker is begroot op € 30. De inzet van een hbo'er is begroot op € 40 per uur.

*** Zoals het er nu voor staat wordt vanaf 2022 de eis dat er (minimaal) 10 uur per doelgroeppeuter per jaar een daartoe gekwalificeerde hbo'er beschikbaar is, op (intallig) of naast de groep (boventallig). De vraag is of en wanneer Rheden deze eis wil doorvoeren. In het najaar van 2019 is de AmvB hierover voorzien.

Bij de *basis*kwaliteit VE doen acht van de tien onderscheiden kwaliteitsaspecten mee. Bij de *extra* kwaliteit VE en *hoge* kwaliteit VE doen alle tien de kwaliteitsaspecten mee, waarbij negen van de tien kwaliteitsaspecten een zwaarder gewicht krijgen en dus ook ruimer zijn begroot. Alleen voor de inrichting van de organisatie / management is bij alle drie de kwaliteitsniveaus hetzelfde 'plusbedrag' gereserveerd. De reden hiervoor is dat dit kwaliteitsaspect bij alle drie de kwaliteitsniveau evenveel inspanning vergt, onafhankelijk van de samenstelling / behoefte van de groep. Het verschil tussen *basis-*, *extra* en *hoge* kwaliteit VE zit 'm vooral hierin dat bij bepaalde groepen meer inzet nodig is (en dus hogere kosten worden gemaakt), omdat de groep bijvoorbeeld veel doelgroeppeuters telt of dat de groep betrekkelijk veel peuters met extra ondersteuningsvragen (zogeheten 'zorgpeuters') heeft. Vooral bij de extra taakuren voor beroepskrachten en de inzet van de hbo'er als coach of als (senior) beroepskracht op de groep wordt dit geconcretiseerd in meer uren, die omgeslagen kunnen worden in meerkosten.

Hoewel de kwaliteitsniveaus hierboven als drie afzonderlijke kwaliteiten worden gepresenteerd, vormen ze eigenlijk een continuüm van kwaliteit. Dat wil zeggen: er kan voor ieder aspect een keuze worden gemaakt of en in hoeverre deze moet worden meegenomen in de uurprijs. Deze indeling is dus te zien als een eerste voorzet, waar nog verder aan gesleuteld kan worden. In sommige gemeenten en/of organisaties kan bijvoorbeeld vooral behoefte zijn aan extra taakuren voor pedagogisch medewerkers, terwijl aandacht voor scholing of nieuwe materialen niet nodig is. Er hoeft dus niet per definitie een keuze gemaakt te worden voor een 'totaal' kwaliteitspakket zoals we dat hierboven uitgewerkt hebben.

NB: inzet HBO'er vanaf 2022

Vanaf 1 januari 2022 komt er een landelijke verplichting tot de inzet van hbo'ers in de VE, die bekostigd dient te worden uit de gemeentelijke OAB-middelen. Naar alle waarschijnlijkheid komt de urennorm voor deze hbo'er te liggen op 10 uur per doelgroeppeuter per jaar.
In bovenstaande berekening van de uurprijzen zijn we al in het basisbedrag uitgegaan van deze extra inzet en dus kosten vanaf 2022 (zie kwaliteitsaspect nummer 8).
Bij het doorrekenen van de 16-uursscenario's zullen we echter een onderscheid maken naar de kosten tot 2022 (exclusief extra inzet hbo'er) en vanaf 2022 (inclusief extra inzet hbo'er).

De prijzen waarmee gerekend wordt zijn dan als volgt:

Tabel 2.2 Uurprijzen tot en vanaf 2022

	Basiskwaliteit	**Extra kwaliteit**	**Hoge kwaliteit**
Totale uurprijs tot 2022 (€ 8,17 + plusbedrag VE)	€ 9,40 per uur	€ 10,26 per uur	€ 11,06 per uur
Totale uurprijs vanaf 2022 (€ 8,17 + plusbedrag VE)	€ 9,57 per uur	€ 10,43 per uur	€ 11,23 per uur

3. Doorrekening van toekomstgerichte scenario's

3.1 Vijf scenario's

Hieronder rekenen we de kosten van vijf verschillende toekomstgerichte varianten 16 uur VE per week voor doelgroeppeuters door. De keuze voor deze vijf scenario's is gemaakt op basis van de gevoerde gesprekken met gemeente en aanbieders.
De verschillende kwaliteitsniveaus (*basis* en *extra*) in scenario 4 en 5 verwijzen naar de uitsplitsingen uit voorgaand hoofdstuk. In dit conceptrapport is er voor gekozen om niet te rekenen met het 'hoge kwaliteitsniveau' omdat uit de gesprekken met gemeente en aanbieders niet naar voren is gekomen dat de groepen momenteel dusdanig zwaar zijn dat investering in hoge kwaliteit noodzakelijk is.

Tabel 3.1 Vijf toekomstgerichte scenario's

Scenario	Omschrijving
Scenario 1	**Voortzetting van het bestaande stelsel en uurprijzen, 3 dagdelen van 5,5 uur voor doelgroeppeuters, 2 dagdelen van 5,5 uur voor reguliere peuters** • 40 weken van 16,5 uur voor doelgroeppeuters (drie dagdelen van 5,5 uur) • 40 weken van 11 uur voor reguliere peuters (twee dagdelen van 5,5 uur)* • Start bij 2 jaar • Kostprijs doelgroeppeuter: € 9,50 • Kostprijs reguliere peuter: € 8,17 • Derde dagdeel (5,5 uur) gratis
Scenario 2	**Als scenario 1, maar met 16 uur voor doelgroeppeuters en 8 uur voor reguliere peuters** • 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters • 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters • Start bij 2 jaar • Kostprijs doelgroeppeuter: € 9,50 • Kostprijs reguliere peuter: € 8,17 • Derde en vierde dagdeel voor doelgroeppeuters (oftewel tweede acht uur) gratis
Scenario 3	**Als scenario 2, maar met startleeftijd op 2 jaar en 6 maanden** • 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters • 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters • Start bij 2 jaar en 6 maanden • Kostprijs doelgroeppeuter: € 9,50 • Kostprijs reguliere peuter: € 8,17 • Derde en vierde dagdeel (oftewel tweede acht uur) gratis
Scenario 4a	**Als scenario 3, maar met hogere kwaliteit en uurprijzen (exclusief extra inzet HBO'er)** • 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters • 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters • Start bij 2 jaar en 6 maanden • Kostprijs doelgroeppeuter : extra kwaliteit € 10,26 • Kostprijs reguliere peuter: basiskwaliteit € 9,40 • Derde en vierde dagdeel (oftewel tweede acht uur) gratis
Scenario 4b	**Als scenario 3, maar met hogere kwaliteit en uurprijzen (inclusief extra inzet HBO'er)** • 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters • 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters

	• Start bij 2 jaar en 6 maanden • Kostprijs doelgroeppeuter : extra kwaliteit € 10,43 (vanaf 2022) • Kostprijs reguliere peuter: basiskwaliteit € 9,57 (vanaf 2022) • Derde en vierde dagdeel (oftewel tweede acht uur) gratis
Scenario 5a	**Als scenario 4a, maar vanaf 2 jaar** • 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters • 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters • Start bij 2 jaar • Kostprijs doelgroeppeuter : extra kwaliteit € 10,26 • Kostprijs reguliere peuter: basiskwaliteit € 9,40 Derde en vierde dagdeel (oftewel tweede acht uur) gratis
Scenario 5b	**Als scenario 4b, maar vanaf 2 jaar** • 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters • 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters • Start bij 2 jaar • Kostprijs doelgroeppeuter : extra kwaliteit € 10,43 (vanaf 2022) • Kostprijs reguliere peuter: basiskwaliteit € 9,57 (vanaf 2022) Derde en vierde dagdeel (oftewel tweede acht uur) gratis

* Dit is flink ruimer dan reguliere peuters nu krijgen. Bedenk: de gemeente Rheden ontvangt Asscher-middelen die zijn gebaseerd op vijf uur per week, 40 weken, ofwel 200 uur per jaar voor reguliere peuters van niet-KOT-ouders. Die vijf uren per week is de helft van het huidige aantal van de wettelijk verplichte 10 uur per week gedurende 40 weken per jaar (400 uren op jaarbasis) voor de doelgroeppeuters.

N.B.: het gaat hierna om 'het grote plaatje', een ruwe schatting van de gemeentelijke financiën in de nieuwe situatie. Per locatie kunnen kosten en baten (exploitatie) uiteenlopen, afhankelijk van onder meer het precieze aantal ouders dat recht heeft op KOT en binnen de diverse inkomensklassen vallen.

3.2 Algemene uitgangspunten bij de scenario's

Totaal aantal peuters 1 januari 2019

- er zijn 559 peuters van 2,5 tot 4 jaar
- er zijn 709 peuters van 2 jaar tot 4 jaar

Aantal deelnemende peuters aan (gesubsidieerde) peuteropvang[5]

- aantal reguliere peuters van ouders met recht op KOT: 190
- aantal reguliere peuters van ouders zonder recht op KOT: 51
- aantal doelgroeppeuters van ouders met recht op KOT: 16
- aantal doelgroeppeuters van ouders zonder recht op KOT: 64

Totaal aantal deelnemende peuters aan peuteropvang: 321[6], waarvan 80 doelgroeppeuters (25%). Van de 321 deelnemende peuters hebben 206 ouders recht op KOT (64%).

[5] Het gemiddelde van de cijfers die gemeente en aanbieders hebben aangeleverd.
[6] NB: dit is exclusief de peuters die gebruik maken van de niet-gesubsidieerde opvang.

3.3 Doorrekening scenario's

Doorrekening scenario 1

In dit eerste scenario slaan we het bestaande stelsel om naar 16 uur. Verder blijven alle uitgangspunten hetzelfde.

Voortzetting van het bestaande stelsel en uurprijzen, 3 dagdelen van 5,5 uur voor doelgroeppeuters, 2 dagdelen van 5,5 uur voor reguliere peuters

- 40 weken van 16,5 uur voor doelgroeppeuters (drie dagdelen van 5,5 uur)
- 40 weken van 11 uur voor reguliere peuters (twee dagdelen van 5,5 uur)
- Start bij 2 jaar
- Kostprijs doelgroeppeuter: € 9,50
- Kostprijs reguliere peuter: € 8,17
- Derde dagdeel (5,5 uur) gratis

Tabel 3.2 Scenario 1. Overzicht geschatte kosten en baten

Bekostigings-taak gemeente	Aantal peuters	Kostprijs per uur	Aantal uren per jaar	Kosten totaal/inkomsten peuteropvang	Kosten ouders	Kosten gemeente
a. Ouders met recht op KOT, regulier*	190	€ 8,17	440	€ 683.012	€ 683.012	€ 0
b. Ouders met recht op KOT, doelgroep**	16	€ 9,50	660	€ 100.320	€ 57.517	€ 42.803
c. Ouders zonder recht op KOT, regulier***	51	€ 8,17	440	€ 183.335	€ 30.518	€ 152.816
d. Ouders zonder recht op KOT, doelgroep****	64	€ 9,50	660	€ 401.280	€ 38.298	€ 362.982
Totaal	**321**			**€ 1.367.947**	**€ 809.345**	**€ 558.602**

* De kosten voor ouders zijn brutokosten, ze krijgen voor deze uren tegemoetkoming bij Belastingdienst in de vorm van KOT.

** De kosten van deze ouders bestaan uit twee delen: de eerste twee dagdelen/ 11 uur per week (440 uur per jaar) betalen ouders tot € 8,17 zelf (met tegemoetkoming van het Rijk in vorm van KOT), het derde dagdeel is gratis. De gemeente betaalt voor de eerste elf uur de plus voor VE (€ 9,62-€ 8,17) en het derde dagdeel volledig.

*** De gemeente krijgt extra peutermiddelen (Asscher-middelen 2016 t/m 2021) van het Rijk om deze groep te bedienen.

**** De kosten van deze ouders bestaan uit twee delen: voor de eerste twee dagdelen/ 11 uur per week (440 uur per jaar) betalen ouders een inkomensafhankelijke bijdrage, het derde dagdeel is gratis. De gemeente betaalt voor de eerste elf uur het verschil tussen de kostprijs VE en de inkomensafhankelijke ouderbijdrage (gemiddeld € 9,62-€ 1,36) en het derde dagdeel volledig.

Voor de goede orde: de kosten voor de gemeente (laatste kolom) zijn opgebouwd uit a) kosten die peuters toegang geven tot het peuteraanbod (kortweg: inkomenscompensatie voor niet-KOT-ouders tot € 8,17 per uur) en b) "plus"kosten voor de kwaliteit VE (zoals in het vorige hoofdstuk gespecificeerd).

Doorrekening scenario 2

In tegenstelling tot scenario 1 is het aanbod voor reguliere peuters in dit scenario niet 11 uur maar 8 uur. Dit is 1 uur meer dan zij in de huidige situatie krijgen (namelijk 7 uur, twee dagdelen van 3,5 uur). De doelgroeppeuters krijgen in dit scenario 16 uur.

Als scenario 1, maar met 16 uur voor doelgroeppeuters en 8 uur voor reguliere peuters

- 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters
- 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters
- Start bij 2 jaar
- Kostprijs doelgroeppeuter: € 9,50
- Kostprijs reguliere peuter: € 8,17
- Twee dagdelen (oftewel 8 uur) gratis

Tabel 3.3 Scenario 2. Overzicht geschatte kosten en baten

Bekostigings-taak gemeente	Aantal peuters	Kostprijs per uur	Aantal uren per jaar	Kosten totaal/inkomsten peuteropvang	Kosten ouders	Kosten gemeente
a. Ouders met recht op KOT, regulier*	190	€ 8,17	320	€ 496.736	€ 496.736	€ 0
b. Ouders met recht op KOT, doelgroep**	16	€ 9,50	640	€ 97.280	€ 41.380	€ 55.450
c. Ouders zonder recht op KOT, regulier***	51	€ 8,17	320	€ 133.334	€ 22.195	€ 111.139
d. Ouders zonder recht op KOT, doelgroep****	64	€ 9,50	640	€ 389.120	€ 27.853	€ 361.267
Totaal	**321**			**€ 1.116.470**	**€ 588.614**	**€ 527.856**

* De kosten voor ouders zijn brutokosten, ze krijgen voor deze uren tegemoetkoming bij Belastingdienst in de vorm van KOT.

** De kosten van deze ouders bestaan uit twee delen: de eerste acht uur (320 uur per jaar) betalen ouders tot € 8,17 zelf (met tegemoetkoming van het Rijk in vorm van KOT), de tweede acht uur is gratis. De gemeente betaalt voor de eerste acht uur de plus voor VE (€ 9,50-€ 8,17) en de tweede acht uur volledig.

*** De gemeente krijgt extra peutermiddelen (Asscher-middelen 2016 t/m 2021) van het Rijk om deze groep te bedienen.

**** De kosten van deze ouders bestaan uit twee delen: voor de eerste acht uur (320 uur per jaar) betalen ze een inkomensafhankelijke bijdrage, de tweede acht uur is gratis. De gemeente betaalt voor de eerste acht uur het verschil tussen de kostprijs vve en de inkomensafhankelijke ouderbijdrage (gemiddeld € 9,62-€ 1,36) en de tweede acht uur volledig.

Scenario 2 is ten opzichte van scenario 1 goedkoper voor de ouders van reguliere peuters, zij betalen immers niet voor 11 maar voor 8 uur. Voor de gemeente is dit scenario € 30.746 goedkoper per jaar dan scenario 1. De gemeente is vooral minder geld kwijt aan de reguliere peuters zonder KOT (de subsidiepeuters/'Asscherpeuters').

Doorrekening scenario 3

In scenario 3 hanteren we dezelfde uitgangspunten als in scenario 2, met het verschil dat in scenario 3 de peuters starten op een leeftijd van 2 jaar en 6 maanden in plaats van een leeftijd van 2 jaar.

Als scenario 2, maar met startleeftijd op 2 jaar en 6 maanden

- 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters
- 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters
- Start bij 2 jaar en 6 maanden
- Kostprijs doelgroeppeuter: € 9,50
- Kostprijs reguliere peuter: € 8,17
- Derde en vierde dagdeel (oftewel tweede acht uur) gratis

Om dit scenario uit te rekenen gaan we uit van een kleiner aantal peuters per categorie. We baseren ons hierbij op cijfers van de gemeente, waaruit blijkt dat het aantal peuters zo'n 21% kleiner wordt als de startleeftijd een half jaar hoger komt te liggen[7].

Tabel 3.4 Scenario 3. Overzicht geschatte kosten en baten

Bekostigings-taak gemeente	Aantal peuters	Kostprijs per uur	Aantal uren per jaar	Kosten totaal/inkomsten peuteropvang	Kosten ouders	Kosten gemeente
a. Ouders met recht op KOT, regulier*	150	€ 8,17	320	€ 392.160	€ 392.160	€ 0
b. Ouders met recht op KOT, doelgroep**	13	€ 9,50	640	€ 79.040	€ 33.987	€ 45.053
c. Ouders zonder recht op KOT, regulier***	40	€ 8,17	320	€ 104.576	€ 17.408	€ 87.168
d. Ouders zonder recht op KOT, doelgroep****	51	€ 9,50	640	€ 310.080	€ 22.195	€ 287.885
Totaal	**254**			**€ 885.856**	**€ 465.750**	**€ 420.106**

[7] Er zijn op 1 januari 2019 in totaal 559 kinderen tussen 2,5 en 4 jaar en 709 kinderen tussen 2 en 4 jaar.

* De kosten voor ouders zijn brutokosten, ze krijgen voor deze uren tegemoetkoming bij Belastingdienst in de vorm van KOT.

** De kosten van deze ouders bestaan uit twee delen: de eerste acht uur (320 uur per jaar) betalen ouders tot € 8,17 zelf (met tegemoetkoming van het Rijk in vorm van KOT), de tweede acht uur kost ze € 0,50 per uur. De gemeente betaalt voor de eerste acht uur de plus voor VE (€ 9,62-€ 8,17) en voor de tweede acht uur het verschil tussen kostprijs vve en de ouderbijdrage ((€ 9,62-€ 0,50)*8)

*** De gemeente krijgt extra peutermiddelen (Asscher-middelen 2016 t/m 2021) van het Rijk om deze groep te bedienen.

**** De kosten van deze ouders bestaan uit twee delen: voor de eerste acht uur (320 uur per jaar) betalen ze een inkomensafhankelijke bijdrage, de tweede acht uur kost ze € 0,50 per uur. De gemeente betaalt voor de eerste acht uur het verschil tussen de kostprijs vve en de inkomensafhankelijke ouderbijdrage (gemiddeld € 9,62-€ 1,36) en voor de tweede acht uur het verschil tussen kostprijs VE en de ouderbijdrage van € 0,50 ((€ 9,62-€ 0,50)*8)

Een half jaar later starten met VE op 2,5-jarige leeftijd is per jaar € 107.750 goedkoper voor de gemeente.

Doorrekening scenario 4

In scenario 4 hanteren we dezelfde uitgangspunten als in scenario 3 (d.w.z. starten bij 2,5-jarige leeftijd en 8 uur gratis voor de doelgroep), maar we rekenen met hogere kwaliteitseisen en dus uurprijzen. We rekenen twee scenario's door: 4a) de kosten tot 2022 (exclusief extra inzet hbo'er) en 4b) de kosten vanaf 2022 (inclusief extra inzet hbo'er).

Als scenario 3, maar met hogere kwaliteit en uurprijzen

- 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters
- 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters
- Start bij 2 jaar en 6 maanden
- Kostprijs doelgroeppeuter:
    - Scenario 4a: extra kwaliteit € 10,26 (tot 2022)
    - Scenario 4b: extra kwaliteit € 10,43 (vanaf 2022)
- Kostprijs reguliere peuter:
    - Scenario 4a: basiskwaliteit € 9,40 (tot 2022)
    - Scenario 4b: basiskwaliteit € 9,57 (vanaf 2022)
- Derde en vierde dagdeel (oftewel tweede acht uur) gratis

Een belangrijke aanname bij dit scenario is dat de gemeente aanbieders niet alleen betaalt voor het aantal doelgroeppeuters op de groep, maar ook voor het aantal reguliere peuters. De reden hiervoor is dat VE-groepen in de gemeente Rheden gemengde groepen zijn, bezet door zowel reguliere als doelgroeppeuters. Voor de hele groep (dus alle peuters) geldt dat er een basisniveau VE-kwaliteit neergezet dient te worden door de aanbieder, d.w.z. aan alle VE-eisen rondom programma, scholing, etc. moet worden voldaan. Niet alleen de doelgroeppeuters profiteren van deze VE-kwaliteit, maar ook de reguliere peuters. Daarom kan het logisch zijn om aanbieders voor beide groepen peuters te compenseren door middel van een plus op de uurprijs. Voor de reguliere peuters is deze plus lager (basiskwaliteit) dan voor de doelgroeppeuters (extra

kwaliteit). Voor doelgroeppeuters moet namelijk nog een stapje extra worden gezet, denk bijvoorbeeld aan warme overdracht, overleg met zorgpartners en het zorgvuldig observeren en registreren.

Dit model vormt de basis voor een andere manier van subsidiëren: variabele groepsbekostiging. Daar is Hoofdstuk 4 aan gewijd.

Tabel 3.5 Scenario 4a. Overzicht geschatte kosten en baten tot 2022

Bekostigings-taak gemeente	Aantal peuters	Kostprijs per uur	Aantal uren per jaar	Kosten totaal/inkomsten peuteropvang	Kosten ouders	Kosten gemeente tot 2022
a. Ouders met recht op KOT, regulier	150	€ 9,40	320	€ 451.200	€ 392.160	€ 59.040
b. Ouders met recht op KOT, doelgroep	13	€ 10,26	640	€ 85.363	€ 33.987	€ 51.376
c. Ouders zonder recht op KOT, regulier	40	€ 9,40	320	€ 120.320	€ 17.408	€ 102.912
d. Ouders zonder recht op KOT, doelgroep	51	€ 10,26	640	€ 334.886	€ 22.195	€ 312.691
Totaal	**254**			**€ 991.770**	**€ 465.750**	**€ 526.019**

Tabel 3.6 Scenario 4b. Overzicht geschatte kosten en baten vanaf 2022

Bekostigings-taak gemeente	Aantal peuters	Kostprijs per uur	Aantal uren per jaar	Kosten totaal/inkomsten peuteropvang	Kosten ouders	Kosten gemeente vanaf 2022
a. Ouders met recht op KOT, regulier	150	€ 9,57	320	€ 459.360	€ 392.160	€ 67.200
b. Ouders met recht op KOT, doelgroep	13	€ 10,43	640	€ 86.778	€ 33.987	€ 52.790
c. Ouders zonder recht op KOT, regulier	40	€ 9,57	320	€ 122.496	€ 17.408	€ 105.088
d. Ouders zonder recht op KOT, doelgroep	51	€ 10,43	640	€ 340.435	€ 22.195	€ 318.240
Totaal	**254**			**€ 1.009.069**	**€ 465.750**	**€ 543.318**

Scenario 4a en 4b zijn alleen duurder voor de gemeente, niet voor de ouders. Immers, de gemeente betaalt de aanbieders een extra plus bovenop het fiscale maximum van € 8,17 om extra kwaliteit op de VE-groepen te kunnen realiseren.
In vergelijking met scenario 3 kost deze extra kwaliteit de gemeente tot 2022 € 105.913 per jaar extra, en vanaf 2022 € 123.212 per jaar extra.

Doorrekening scenario 5

In scenario 5 hanteren we dezelfde uitgangspunten als in scenario 4 (d.w.z. hogere uurprijzen, en 8 uur voor reguliere peuters), maar we rekenen met een startleeftijd van 2 jaar. We rekenen twee scenario's door: 5a) de kosten tot 2022 (exclusief extra inzet hbo'er) en 5b) de kosten vanaf 2022 (inclusief extra inzet hbo'er).

Scenario 5: Als scenario 4, maar met startleeftijd bij 2 jaar

- 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters
- 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters
- Start bij 2 jaar
- Kostprijs doelgroeppeuter:
    - Scenario 4a: extra kwaliteit € 10,26 (tot 2022)
    - Scenario 4b: extra kwaliteit € 10,43 (vanaf 2022)
- Kostprijs reguliere peuter:
    - Scenario 4a: basiskwaliteit € 9,40 (tot 2022)
    - Scenario 4b: basiskwaliteit € 9,57 (vanaf 2022)
- Derde en vierde dagdeel (oftewel tweede acht uur) gratis

Tabel 3.6 Scenario 5a. Overzicht geschatte kosten en baten tot 2022

Bekostigings-taak gemeente	Aantal peuters	Kostprijs per uur	Aantal uren per jaar	Kosten totaal/inkomsten peuteropvang	Kosten ouders	Kosten gemeente tot 2022
a. Ouders met recht op KOT, regulier	190	€ 9,40	320	€ 571.520	€ 496.736	€ 74.784
b. Ouders met recht op KOT, doelgroep	16	€ 10,26	640	€ 105.062	€ 41.830	€ 63.232
c. Ouders zonder recht op KOT, regulier	51	€ 9,40	320	€ 153.408	€ 22.159	€ 131.213
d. Ouders zonder recht op KOT, doelgroep	64	€ 10,26	640	€ 420.250	€ 27.853	€ 392.397
Totaal	**321**			**€ 1.250.240**	**€ 588.614**	**€ 661.626**

Tabel 3.7 Scenario 5b. Overzicht geschatte kosten en baten vanaf 2022

Bekostigings-taak gemeente	Aantal peuters	Kostprijs per uur	Aantal uren per jaar	Kosten totaal/inkomsten peuteropvang	Kosten ouders	Kosten gemeente vanaf 2022
a. Ouders met recht op KOT, regulier	190	€ 9,57	320	€ 581.856	€ 496.736	€ 85.120
b. Ouders met recht op KOT, doelgroep	16	€ 10,43	640	€ 106.803	€ 41.830	€ 64.973
c. Ouders zonder recht op KOT, regulier	51	€ 9,57	320	€ 156.182	€ 22.159	€ 133.987
d. Ouders zonder recht op KOT, doelgroep	64	€ 10,43	640	€ 427.213	€ 27.853	€ 399.360
Totaal	**321**			**€ 1.272.054**	**€ 588.614**	**€ 683.440**

Scenario 5a en 5b (starten bij 2 jaar) zijn voor de gemeente een stuk duurder dan scenario 4a en 4b (starten bij 2,5 jaar): respectievelijk € 135.517 en € 140.122.

3.4 Overzicht kosten gemeente verschillende scenario's

Tabel 3.7 Kostenoverzicht verschillende scenario's, inclusief totale VE-tijd

Scenario	Omschrijving	Kosten	VE-tijd
Scenario 1	**Voortzetting van het bestaande stelsel en uurprijzen, 3 dagdelen van 5,5 uur voor doelgroeppeuters, 2 dagdelen van 5,5 uur voor reguliere peuters** • 40 weken van 16,5 uur voor doelgroeppeuters (drie dagdelen van 5,5 uur) • 40 weken van 11 uur voor reguliere peuters (twee dagdelen van 5,5 uur)* • Start bij 2 jaar • Kostprijs doelgroeppeuter: € 9,50 • Kostprijs reguliere peuter: € 8,17 • Derde dagdeel (5,5 uur) gratis	**€ 558.602**	**1.320**
Scenario 2	**Als scenario 1, maar met 16 uur voor doelgroeppeuters en 8 uur voor reguliere peuters** • 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters • 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters • Start bij 2 jaar • Kostprijs doelgroeppeuter: € 9,50 • Kostprijs reguliere peuter: € 8,17 • Derde en vierde dagdeel (oftewel tweede acht uur) gratis	**€ 527.856**	**1.280**
Scenario 3	**Als scenario 2, maar met startleeftijd op 2 jaar en 6 maanden** • 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters • 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters • Start bij 2 jaar en 6 maanden • Kostprijs doelgroeppeuter: € 9,50 • Kostprijs reguliere peuter: € 8,17 • Derde en vierde dagdeel (oftewel tweede acht uur) gratis	**€ 420.106**	**960**
Scenario 4a	**Als scenario 3, maar met hogere kwaliteit en uurprijzen (exclusief extra inzet HBO'er)** • 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters • 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters • Start bij 2 jaar en 6 maanden • Kostprijs doelgroeppeuter : extra kwaliteit € 10,26 • Kostprijs reguliere peuter: basiskwaliteit € 9,40 • Derde en vierde dagdeel (oftewel tweede acht uur) gratis	**€ 526.019**	**960**
Scenario 4b	**Als scenario 3, maar met hogere kwaliteit en uurprijzen (inclusief extra inzet HBO'er)** • 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters • 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters • Start bij 2 jaar en 6 maanden • Kostprijs doelgroeppeuter : extra kwaliteit € 10,43 (vanaf 2022) • Kostprijs reguliere peuter: basiskwaliteit € 9,57 (vanaf 2022) • Derde en vierde dagdeel (oftewel tweede acht uur) gratis	**€ 526.019**	**960**
Scenario 5a	**Als scenario 4a, maar starten bij 2 jaar** • 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters • 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters • Start bij 2 jaar • Kostprijs doelgroeppeuter : extra kwaliteit € 10,26 • Kostprijs reguliere peuter: basiskwaliteit € 9,40 • Derde en vierde dagdeel (oftewel tweede acht uur) gratis	**€ 661.626**	**1.280**

Scenario 5b	**Als scenario 4b, maar starten bij 2 jaar** • 40 weken van 16 uur voor doelgroeppeuters • 40 weken van 8 uur voor reguliere peuters • Start bij 2 jaar • Kostprijs doelgroeppeuter : extra kwaliteit € 10,43 (vanaf 2022) • Kostprijs reguliere peuter: basiskwaliteit € 9,57 (vanaf 2022) • Derde en vierde dagdeel (oftewel tweede acht uur) gratis	**€ 683.440**	**1.280**

In de derde kolom van de tabel is te vinden hoeveel VE-uren in het betreffende scenario worden aangeboden. Ter vergelijking: de wettelijke verplichting is 960 uur tussen 2,5 en 4 jaar. De uren die eventueel gemaakt worden voor 2,5-jarige leeftijd tellen voor deze wettelijke verplichting niet mee. In de huidige situatie in Rheden krijgen doelgroeppeuters 840 uur VE aangeboden tussen 2 en 4 jaar.

4. Subsidieregeling 16 uur VE

Voor de gemeente Rheden zijn er voor de inrichting van 16 uur VE per week voor doelgroeppeuters verschillende subsidieregelingen mogelijk. Nu wordt er subsidie uitgekeerd op basis van zogeheten 'uurprijsbekostiging', één van de manieren waarop VE kan worden gesubsidieerd. We stellen hier een alternatieve subsidieregeling voor, gebaseerd op variabele groepsbekostiging. Dit houdt in dat er per groep (met peuters) een subsidiebedrag beschikbaar komt, afhankelijk van het aantal peuters op de groep en het aantal doelgroeppeuters daarbinnen. Het subsidiebedrag beweegt mee met het aantal reguliere peuters en het aantal doelgroeppeuters. Kortgezegd: hoe meer doelgroeppeuters op de groep, des te hoger het subsidiebedrag. De redenatie hierachter is dat bij meer doelgroeppeuters het werken op de groep zwaarder wordt en er meer budget nodig is voor takenuitvoering van beroepskrachten, ondersteuning door hbo'ers, contact met ouders, overleg met andere professionals en dergelijke. Het werken met deze vorm van bekostiging kan voordelen hebben voor het behoud van aanbod in kleine kernen of minder rendabele wijken: aanbieders ontvangen een zeker basisbedrag voor het neerzetten van VE en zijn daardoor minder afhankelijk van (schommelingen in) de kleine aantallen doelgroeppeuters op deze locaties.

Hieronder wordt de subsidieregeling voor variabele groepsbekostiging verder uitgewerkt en uitgelegd.

Een subsidieregeling op basis van variabele groepsbekostiging bestaat idealiter uit twee delen:
1) Eenmalige / incidentele subsidie *voor nieuwe aanbieders* ter voorbereiding op het uitvoeren van VE, bestaande uit o.m.:

- beroepskrachten scholen in VE (bijv. werken met VVE-programma, taalniveau 3F voor mondelinge vaardigheden en leesvaardigheden)
- aanschaffen van VVE-programma
- aanschaffen van bijbehorend kindvolgsysteem voor het volgen van de ontwikkeling van kinderen

Een indicatief subsidiebedrag voor de start van VE is zo'n € 6.000 tot € 7.000 per groep[8].

2) Periodieke groepssubsidie *voor bestaande aanbieders* voor de uitvoering van VE.
De hoogte van de periodieke subsidie voor VE varieert op grond van:

- het aantal peuters op de groep
- het aantal doelgroeppeuters in die groep.

Het verdient voorkeur hierbij een indeling in categorieën te gebruiken, zodat subsidiebedragen minder afhankelijk zijn van schommelingen in de groepsbezetting gedurende het jaar.

[8] Systematiek en richtbedragen zijn afgeleid van de situatie m.b.t. het landelijke peuterplan en het peuterstelsel in Amsterdam. Deze vergoeding dekt waarschijnlijk niet alle kosten die een nieuwe aanbieder maakt, het is meer een forse tegemoetkoming in die kosten. De nieuwe aanbieder zal zelf dus waarschijnlijk ook mee moeten financieren om VE mogelijk te maken (vorm van cofinanciering).

In onderstaande tabellen werken we een aantal richtbedragen uit. We doen dat op basis van scenario 4a: 16 uur voor de doelgroep, 8 uur voor reguliere peuters, de tweede acht uur gratis voor de doelgroep en starten bij 2,5-jarige leeftijd. We rekenen voor de reguliere peuters met de uurprijs voor basiskwaliteit (€ 9,40) en voor de doelgroeppeuters met de uurprijs voor extra kwaliteit (€ 10,26). Op basis van andere scenario's zullen de groepsbedragen anders uitvallen.

Eerst bepalen we de basiskosten van een VE-groep voor de gemeente, enkel bezet door reguliere peuters die 8 uur per week komen. We gaan voor reguliere peuters uit van de uurprijs die hoort bij basiskwaliteit VE.

Tabel 4.1 Indicatieve subsidiebedragen voor realiseren basiskwaliteit VE op een groep*

Categorie	Aantal peuters	Richtbedrag per groep (afgeronde bedragen)
0	Tot 8 peuters*	€ 3.500
1	9 of 10 peuters**	€ 4.000
2	11, 12 of 13 peuters***	€ 5.000
3	14, 15 of 16 peuters****	€ 6.000

* 8 kinderen x € 1,23 (meerkosten basiskwaliteit op € 8,17) x 320 uur = € 3.149
** 10 kinderen x € 1,23 (meerkosten basiskwaliteit op € 8,17) x 320 uur = € 3.936
*** 12 kinderen x € 1,23 (meerkosten basiskwaliteit op € 8,17) x 320 uur = € 4.723
**** 15 kinderen x € 1,23 (meerkosten basiskwaliteit op € 8,17) x 320 uur = € 5.904

Vervolgens berekenen we de plusbedragen voor de bezetting van plekken door VE-kinderen. Zij zijn meer uren op de groep en vragen een intensievere begeleiding. We gaan voor hen daarom uit van de uurprijs die hoort bij extra kwaliteit VE (met uurprijzen zoals deze gelden tot 2022).

Tabel 4.2 Indicatieve subsidiebedragen voor realiseren extra kwaliteit VE op een groep voor de doelgroepkinderen*

Zwaarte	Aandeel doelgroeppeuters in groep	Richtbedrag per groep (afgeronde bedragen)
A	0 t/m 4 doelgroeppeuters	€ 2.000
B	5 t/m 8 doelgroeppeuters	€ 6.000
C	9 t/m 12 doelgroeppeuters	€ 10.000
D	13 t/m 16 doelgroeppeuters	€ 14.000

De meerkosten per doelgroeppeuter zijn: 320 uur x € 0,86 (meerkosten van extra kwaliteit op basiskwaliteit) + 320 uur x € 2,09 (meerkosten extra kwaliteit op landelijke uurprijs) = € 944
* 2 kinderen x € 944 = € 1.888
** 6 kinderen x € 944 = € 5.664
*** 10 kinderen x € 944 = € 9.440
**** 14 kinderen x € 944 = € 13.216

Als we bovenstaande tabellen combineren, komen we tot de kosten die horen bij een VE-groep met een bepaald aantal peuters (categorie 0, 1, 2, of 3) en het aantal doelgroeppeuters daarbinnen (zwaarte A, B, C of D).

Tabel 4.3 Indicatieve subsidiebedragen voor elk van de gecombineerde categorieën

Categorie	Zwaarte A + € 2.000 0 t/m 4 doelgroeppeuters	Zwaarte B + € 6.000 5 t/m 8 doelgroeppeuters	Zwaarte C + € 10.000 9 t/m 12 doelgroeppeuters	Zwaarte D + € 14.000 13 t/m 16 doelgroeppeuters
0 - € 3.500 Tot 8 peuters	0A - € 5.500	0B - € 9.500	-	-
1 - € 4.000 9 of 10 peuters	1A - € 6.000	1B - € 10.000	1C - € 14.000	-
2 - € 5.000 11, 12 of 13 peuters	2A - € 7.000	2B - € 11.000	2C - € 15.000	2D - € 19.000
3 - € 6.000 14, 15 of 16 peuters	3A - € 8.000	3B - € 12.000	3C - € 16.000	3D - € 20.000

Let op! Het gaat hier om de meerkosten van VE. Deze berekeningen staan los van de kosten die gerelateerd zijn aan de toegang tot de voorziening (maximaal € 8,17 in 2020). Voor de duidelijkheid: geen van de ouders en/of aanbieders betaalt voor de kwaliteit van VE op de groep, dat doet de gemeente.

Kosten gemeente

Hieronder rekenen we door hoe de omslag naar groepsfinanciering voor de gemeente Rheden op basis van huidig gebruik bij de aanbieders van VE zal uitpakken. We baseren ons hierbij op scenario 4a. De kosten voor de gemeente vallen uiteen in twee delen: de kosten voor toegang (tabel 4.4) en de meerkosten voor VE (tabel 4.5).

Tabel 4.4 Kosten toegang voor de gemeente

Type ouder	Aantal peuters	Kosten gemeente
a. Ouders met recht op KOT, regulier	150	€0
b. Ouders met recht op KOT, doelgroep 40*8*8,17	13	€ 33.987
c. Ouders zonder recht op KOT, regulier 40*8*(8,17-1,34)	40	€ 87.424
d. Ouders zonder recht op KOT, doelgroep 40*8*(8,17-1,34) 40*8*8,17	51	€244.800
Totaal	**254**	**€366.211**

Tabel 4.5 Meerkosten VE voor de gemeente[9]

Type groep	Aantal groepen	Kosten gemeente
0A	3	€ 16.500
0B	1	€9.500
1A	1	€6.000
1B	1	€10.000
2A	3	€21.000
2B	2	€22.000
3A	3	€24.000
3B	1	€12.000
3C	1	€16.000
Totaal	16	**€137.000**

Totale kosten peuteraanbod voor de gemeente: € 366.211 + € 137.000 = € 503.211

Een geld volgt kind-regeling zou de gemeente € 526.109 hebben gekost (zie scenario 4a in hoofdstuk 3).

Baten aanbieders

Aanbieders gaan bij de omslag naar een ander subsidiestelsel andere VE-subsidiebedragen ontvangen van de gemeente. We vergelijken in onderstaande tabel de baten van aanbieders onder scenario 4a, uitgaande van een groep met 16 peuters, met verschillende aantallen doelgroeppeuters.

Tabel 4.6 Baten aanbieders onder verschillende subsidieregelingen

Aantal doelgroeppeuters	Geld volgt kind*	Groepssubsidie
2	€ 2.675,20	€ 8.000
4	€ 5.350,40	€ 8.000
6	€ 8.025,60	€ 12.000
8	€ 10.700,80	€ 12.000
10	€ 13.376,00	€ 16.000
12	€ 16.051,20	€ 16.000
14	€ 18.726,40	€ 20.000
16	€ 21.401,60	€ 20.000

* per doelgroepkind ontvangt een aanbieder € 1.337,60 VE-subsidie van de gemeente (40 weken x 16 uur x € 10,26-8,17).

De tabel laat zien dat de groepssubsidie voor aanbieders vooral gunstig uitpakt bij kleine aantallen doelgroeppeuters. Dit sluit aan bij eerdere opmerkingen, dat een systeem met groepssubsidie interessant kan zijn voor aanbieders in kleine kernen of minder rendabele wijken, waar weinig doelgroeppeuters op de groepen zitten.

[9] Op basis van aangeleverde gegevens aanbieders.

5. Financiële gevolgen voor ouders

Wat betekenen de voorgaande scenario's voor de kosten die ouders hebben aan het gebruik van het (uitgebreide) peuteraanbod? Daarover gaat dit hoofdstuk.

In de volgende tabel wordt inzicht geboden in de kosten die ouders *zonder* recht op kinderopvangtoeslag maken als wordt overgegaan naar 16 uur VE per week voor doelgroeppeuters en 8 uur per week voor reguliere peuters. De tweede acht uur voor de doelgroep zijn gratis.

Tabel 5.1 Jaarlijkse kosten van ouders die gebruik maken van POV met VE, 2020 en verder

Verzamelinkomen ouders (bruto jaarinkomen)	Inkomensafhankelijke ouderbijdrage per uur, eerste kind (max. € 8,02)*	Doelgroeppeuter**		Reguliere peuter***	
		Huidig**	Nieuw***	Huidig****	Nieuw*****
Lager dan € 19.433	€ 0,33	€ 92,40	€ 105,60	€ 92,40	€ 105,60
Tussen € 19.434 en € 29.879	€ 0,41	€ 114,80	€ 131,20	€ 114,80	€ 131,20
Tussen € 29.880 en € 41.116	€ 0,87	€ 243,60	€ 278,40	€ 243,60	€ 278,40
Tussen € 41.117 en € 55.924	€ 1,36	€ 380,80	€ 435,20	€ 380,80	€ 435,20
Tussen € 55.925 en € 80.387	€ 2,36	€ 660,80	€ 755,20	€ 660,80	€ 755,20
Tussen € 80.388 en € 111.393	€ 4,02	€ 1.125,60	€ 1.286,40	€ 1.125,60	€ 1.286,40
Hoger dan € 111.394	€ 5,41	€ 1.514,80	€ 1.731,20	€ 1.514,80	€ 1.731,20

* Gebaseerd op de landelijke *VNG Adviestabel ouderbijdrage peuteropvang 2020*.

** Ouders betalen voor de eerste 8 uur per week de inkomensafhankelijke bijdrage, de tweede acht uur zijn gratis.

*** Ouders betalen voor alle 8 uur de inkomensafhankelijke bijdrage.

De tabel laat zien dat de absolute (netto) kosten voor zowel ouders van reguliere peuters als doelgroeppeuters zullen toenemen, omdat ze voor één uur meer moeten betalen dan nu het geval is (van 7 naar 8 uur).

6. Plan van implementatie

Dit plan schrijven in een later stadium, als de keuze voor een bepaald scenario is gemaakt, en we gericht de stappen kunnen beschrijven die nodig zijn om dat scenario te realiseren.

Bijlage 1. Toelichting bij de kwaliteit

Hieronder wordt een toelichting gegeven bij de kwaliteitsaspecten. Waar mogelijk is een wetenschappelijke onderbouwing gegeven. Voor meer informatie: zie de factsheet *Wat werkt in VVE?*, ontwikkeld voor het gemeentelijk ondersteuningstraject (GOAB), in opdracht van het ministerie van OCW[10].

In elk kwaliteitsniveau is rekening gehouden met het aanbod van VE in gemengde groepen. Achterstandskinderen profiteren volgens onderzoek meer van VVE in gemengde groepen dan in gesegregeerde, homogene achterstandsgroepen. Doelgroepkinderen kunnen in gemengde groepen leren van reguliere kinderen (De Haan 2011, De Haan 2013, Melhuish 2015). Het is dan ook aan te raden om VE aan te bieden in gemengde groepen van reguliere peuters en doelgroeppeuters, zoals nu ook gebeurt in de gemeente.

Tabel B1. Verantwoording van de kwaliteitsaspecten

1) Inrichting van de organisatie / management
Een hoge kwaliteit valt of staat met een goed functionerende organisatie. Denk hierbij aan een vast personeelsbestand, bewaking van kwaliteit (kwaliteitszorg, monitoring en evaluatie), onderzoek en innovatie, professionaliserings-beleid en het aanbieden van begeleiding en kwaliteitsverhoging van medewerkers. Uit onderzoek blijkt dat een organisatie die werkt met een vaste groep medewerkers met weinig personeelswisselingen, onder andere door goede werkomstandigheden en aanbod tot ontwikkeling, een hogere kwaliteit van het proces op de groepen heeft (Melhuish 2015, De Schipper 2003). In de Wet IKK is ook een extra eis opgenomen over het coachen van medewerkers door een nieuwe functie, de pedagogisch beleidsmedewerker. Deze coacht de pedagogisch medewerkers bij de dagelijkse werkzaamheden. Iedere pedagogisch medewerker wordt jaarlijks gecoacht. Daarnaast houdt de pedagogisch beleidsmedewerker zich ook bezig met de ontwikkeling van pedagogisch beleid. Uit onderzoek blijkt dat sterk pedagogisch leiderschap de professionaliteit van beroepskrachten versterkt. Dit beïnvloedt de kwaliteit op de groep positief (Siraj-Blatchford 2006, Siraj-Blatchford 2014). Voor elke organisatie geldt dat een bewaking van de kwaliteit ten goede komt aan het 'product'. Ook in de kinderopvang geldt dat het voeren van gesprekken met de medewerkers, observeren bij elkaar etc. ten goede komt aan de kwaliteit. Er zijn bijvoorbeeld aanwijzingen in onderzoek wat laat zien dat het creëren van een lerend netwerk een positief effect heeft op professionalisering (Henrichs & Leseman 2016, Henrichs 2016).
2) Permanente educatie o.g.v. opleidingsplan
Het bijscholen en het professionaliseren van de medewerkers en organisatie draagt significant bij aan het verbeteren van de educatieve kwaliteit. Hiervoor zijn sterke aanwijzingen te vinden. De literatuur laat drie kernelementen van professionele ontwikkeling zien die belangrijk zijn: 1) permanentie, 2) gezamenlijkheid en 3) reflectie (Slot 2015, Henrichs 2016, Slot 2018). Een hogere educatieve kwaliteit zorgt voor betere kinduitkomsten (zie ook inzet van hbo'er). Voor scholing geldt, hoe intensiever en hoe frequenter de scholing is, des te beter wordt het geleerde ook ingezet en geborgd op de werkvloer. In de verschillende kwaliteitsniveaus is daarom een opbouw meegenomen van scholing in de basiskwaliteit om aan verplichte eisen van VE te kunnen voldoen, tot permanente scholing in de hoge kwaliteit.
3) Beredeneerd ontwikkelingsgericht aanbod in (ontluikende) taal-, reken-, sociaal-emotionele en psychomotorisch ontwikkeling

[10] https://goab.eu/C16-N96-Wat-werkt-in-VVE-Een-overzicht-van-bevindingen-uit-recente-literatuur.html.

Het peuteraanbod moet jonge kinderen bij wet stimuleren in de vier ontwikkelingsgebieden: taalontwikkeling, rekenontwikkeling sociaal-emotionele ontwikkeling en psychomotorische ontwikkeling. Ofwel, de brede ontwikkeling van kinderen. Op deze manier krijgen kinderen een goede voorbereiding op de basisschool en lukt het formeel leren in groep 3 van het basisonderwijs beter.

4) Materialen, middelen en activiteiten

Het aanbieden van VE kost doorgaans meer in materialen en activiteiten dan het aanbieden van een regulier aanbod. Hierbij kan gedacht worden aan het aanschaffen van een VVE-programma (dat via het werken met thema's steeds nieuwe ontwikkelingsmaterialen voor kinderen nodig heeft) en een kindvolgsysteem. Het gebruik van een VVE-programma in de voorschool leidt tot betere kinduitkomsten (cognitief, sociaal-emotioneel). Ook hebben voorzieningen die gebruik maken van een VVE-programma een hogere structurele kwaliteit, maar niet per se een merkbaar hogere proceskwaliteit (Leseman 2017, Leseman 2016, Veen 2000, Veen 2006, Veen 2017, Slot 2015, Slot 2017).
Het gebruiken van een goed kindvolgsysteem is belangrijk om kinderen goed te kunnen volgen, en hier het handelen op aan te kunnen passen. Dit maakt het mogelijk een ontwikkelingsgericht aanbod aan te bieden en om te werken met methodes zoals opbrengstgericht werken (OGW). Daarnaast kan het kindvolgsysteem de doorgaande lijn met school versterken, voorwaarde is dan dat ook de school achter de inhoud van het volgsysteem staat.

5) Extra taken en uren voor beroepskrachten

Door vakbonden, brancheorganisaties en taskforces wordt herhaaldelijk gepleit om meer taakuren (niet-groepsgebonden uren) te realiseren voor pedagogisch medewerkers. Deze taakuren kunnen gebruikt worden ter voorbereiding, nabespreking, het voeren van gesprekken met ouders en het onderhouden van contact met samenwerkende partijen, zoals leerkrachten in het PO. Een goede doorgaande lijn (bijvoorbeeld afstemming, delen van ervaringen) is essentieel voor het aanbieden van kwaliteit aan 2- tot 6-jarigen (Veen 2017; Taskforce 'tijd om door te pakken' 2017). Natuurlijk zijn er ook taakuren nodig voor het kunnen volgen van scholing, met het oog op permanente educatie ('een leven lang leren'). Zodat pedagogisch medewerkers bij de tijd blijven.

Omdat er (nog) geen landelijke regels zijn over het minimumaantal taakuren varieert het aantal taakuren per organisatie. Pedagogisch medewerkers in de peuteropvang hebben doorgaans meer taakuren dan in de dagopvang en pedagogisch medewerkers die op een VE -staan hebben doorgaans meer uren nodig dan medewerkers in de reguliere peuteropvang. Dit heeft te maken met de hogere dichtheid van instructie-momenten en activiteiten in het aanbod. Er zijn aanwijzingen dat voorscholen die in hun programma veel instructiemomenten inbouwen een hogere proceskwaliteit op de groep hebben. Daartegenover staat dat voorscholen die veel vrij spel in hun programma bieden een lagere proceskwaliteit hebben. Dit kan vervolgens weer samenhangen met minder positieve effecten voor de kindontwikkeling (De Haan 2011, Leseman & Slot 2013, Slot 2018, Veen & Leseman 2015, Slot 2018).

Voor een hogere kwaliteit zijn meer taakuren nodig, daarin worden dan wel afspraken gemaakt over wat er verwacht wordt van pedagogisch medewerkers in deze taakuren. Pedagogisch medewerkers op 'zwaardere' groepen, groepen met meer doelgroepkinderen, hebben doorgaans meer taakuren nodig. Hierbij kan ook gedacht worden aan een model waarbij de organisatie de beschikbare taakuren naar behoefte en noodzaak verdeelt over de groepen.

6) Activiteiten en maatregelen voor partnerschap met ouders

Het betrekken van ouders is goed voor de ontwikkeling van het kind. Voorbeelden hiervan zijn het meegeven van thuisopdrachten, (coachings)gesprekken, voorleesactiviteiten e.d. Er zijn sterke aanwijzingen in binnen- en buitenlands onderzoek om dit aan te nemen (Menheere 2010). Er zijn ook aanwijzingen dat centrum-programma's en combinaties van centrum- en gezinsgerichte programma's (bijv. Opstap(je)) leiden tot betere kinduitkomsten dan alleen gezinsgerichte programma's. Dit geldt voor de cognitieve ontwikkeling van het kind (Blok 2005). Zie ook Hoogeveen & Schilder (2018) 'Factsheet Gemeentelijk ouderbeleid' op www.goab.eu.

Pedagogisch medewerkers zijn degenen die ouders bij wijze van spreken dagelijks zien. Een voor de hand liggend, en vaak vertrouwd persoon voor ouders waarbij ze hun (opvoedkundige) problemen kunnen stellen. Het is daarom van meerwaarde als beroepskrachten voldoende tijd, en kundigheid hebben, om de ouders te

kunnen ondersteunen en begeleiden, en indien van toepassing door te kunnen verwijzen. Zeker op 'zwaardere' groepen is het aan te raden om pedagogisch medewerkers ruimte te geven voor contact met ouders, iets wat zij hoogst waarschijnlijk in de praktijk ook al tot uitvoer zullen brengen.

7) Samenwerking en afstemming met vroegschoolse educatie / basisonderwijs

Voor een adequate doorgaande lijn in VVE is het van belang dat voorschoolse voorzieningen samenwerken en afstemmen met het basisonderwijs. Aanbod, pedagogisch-didactische benadering e.d. vertoont idealiter een samenhangend geheeld, zodat er geen 'breuk' bij de overgang van voorschoolse educatie naar vroegschoolse educatie plaatsvindt. Vooral doelgroepkinderen kunnen moeite hebben met de overgang van voorschoolse voorziening naar basisschool. Gedacht wordt dat zo'n 15% van de kinderen een moeizame start heeft. Een soepele doorgaande lijn met relaties tussen pedagogisch medewerkers en leerkrachten en een kindvriendelijke overdracht kunnen een flitsende start bespoedigen (Rooken, Kruiter & Jepma, 2017).

8) Inzet van hbo'er als coach of als (senior) beroepskracht op de groep

Uit onderzoek blijkt dat voorzieningen waarin ook hoger opgeleide pedagogisch medewerkers werkzaam zijn, een hogere emotionele en educatieve proceskwaliteit (bijvoorbeeld betere talige interacties met de kinderen) wordt geboden. Er is ook een pilot geweest waarin de rol van de hbo'er is bekeken. In deze pilot wordt de hbo'er op de groep ervaren als een meerwaarde voor de voorschool (Melhuish 2015, Slot 2015, Veen & Leseman 2015, Slot 2017, Slot 2018, Pilot startgroepen Oberon 2015). Een hogere educatieve kwaliteit is belangrijk omdat deze samenhangt met betere kinduitkomsten (Nederlandse taalvaardigheid, rekenvaardigheid, selectieve aandacht). Hier zijn sterke aanwijzingen voor in onderzoek (De Haan 2011, De Haan 2013, Henrichs 2016, Leseman 2017, Leseman 2016, Melhuish 2015). Ook de emotionele kwaliteit hangt samen met betere kinduitkomsten (Leseman 2017, Leseman Veen 2016). Het inzetten van een hbo'er is dan ook een breed gedragen manier om te kwaliteit te verhogen, en zal naar verwachting op niet al te lange termijn een verplichting worden bij het aanbieden van VE.

9) Inzet van extra ondersteuning voor zorgpeuters

Extra ondersteuning van zorgpeuters is in de kwaliteitsniveaus opgenomen. Zeker op zwaardere groepen waar meer problematiek speelt die richting zorg gaat, en het bieden van passende of inclusieve opvang, is er vraag naar meer tijd en ruimte om zorgpeuters extra ondersteuning te kunnen bieden. Het is aan te raden om gezamenlijk afspraken te maken over de inzet van eventuele extra middelen. De middelen kunnen besteed worden aan de benodigde tijd voor coördinatie met samenwerkende zorgorganisaties, een pedagoog of locatiemanager kan als extra taak ingeroepen worden bij signalen van de pedagogisch medewerker om te observeren en door te verwijzen of de (hoger opgeleide) pedagogisch medewerkers kunnen getraind worden om extra aan te bieden aan zorgpeuters. Het is aan de gemeente en de organisaties hoe zij deze ondersteuning het beste vorm wensen te geven naar de behoefte die er momenteel is.

10) Werving en toeleiding van doelgroeppeuters

Om doelgroepkinderen (en hun ouders) aan te trekken en binnen te houden, zijn soms extra inspanningen nodig, zo leert de praktijkervaring. Vooral kwetsbare ouders (armoede, werkloosheid, verslavings-problematiek, echtscheiding e.d.) kunnen extra ondersteuning en begeleiding gebruiken bij de inschrijving / intake. Ook bij het beoordelen of ouders al dan niet in aanmerking komen voor KOT of het aanvragen ervan kunnen sommige ouders steun nodig hebben vanuit de aanbieders.

Colofon

Titel	Scenario's 16 uur voorschoolse educatie voor doelgroeppeuters
Auteur	Joke Kruiter en Karin Vander Heyden
Datum	29-10-2019
Projectnr.	TR1686

Sardes
Postbus 2357
3500 GJ Utrecht (NL)
T+31(0)30 23 26 200
www.sardes.nl

© Sardes 2016

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, op welke andere wijze dan ook, zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

Sardes
Postbus 2357
3500 GJ Utrecht
Lange Viestraat 371
3511 BK Utrecht
(030) 232 62 00
@ secretariaat@sardes.nl
www.sardes.nl
@SardesUtrecht
facebook.com/sardesBV